

Bryssel, 12. huhtikuuta 2018
(OR. en)

7597/18

Toimielinten välinen asia:
2015/0907 (APP)

PE 41
INST 134
FREMP 40
JUR 160
AG 4

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Pysyvien edustajien komitea (Coreper II)
Vastaanottaja:	Neuvosto
Ed. asiak. nro:	14743/15 PE 184 INST 428 JUR 753 FREMP 281 7038/16 JUR 114 INST 96 FREMP 48 PE 36 AG 3
Asia:	Ehdotus neuvoston päätökseksi säännöksistä Euroopan parlamentin jäsenten valitsemisesta yleisillä, välittömällä vaaleilla annetun säädöksen ("vaalisäädöksen") muuttamisesta

1. JOHDANTO

Euroopan parlamentti hyväksyi 11. marraskuuta 2015 ehdotuksen neuvoston päätökseksi säännöksistä Euroopan parlamentin jäsenten valitsemisesta yleisillä, välittömällä vaaleilla annetun säädöksen muuttamisesta sekä sen liitteenä olevan päätöslauselman Euroopan unionin vaalilainsäädännön uudistamisesta. Ehdotuksen oikeusperusta on SEUT 223 artiklan 1 kohta.

2. TILANNEKATSAUS

Yleisten asioiden työryhmä tarkasteli ensimmäistä artiklaosiota vuonna 2016. Valtuuskunnat pääsivät yhteisymmärrykseen yhteisestä lähestymistavasta, joka koski Euroopan parlamentin (EP) ehdotuksen useita säännöksiä. Monet EP:n ehdotuksen säännökset osoittautuivat kuitenkin sellaisiksi, että valtuuskuntien oli mahdotonta hyväksyä niitä periaatteellisista ja/tai oikeudellisista syistä. Näitä olivat muun muassa säännökset yhteisestä vaalipiiristä ja niin kutsutuista kärkiehdokkaista ("Spitzenkandidaten"). Asiasta ja etenkin useista avoimeksi jääneistä kysymyksistä keskusteltiin Coreperissa 30. marraskuuta 2016. Keskustelun tulokset esitettiin epävirallisesti EP:n esittelijöille ja varjoesittelijöille tammikuussa 2017. Coreper käsitteli asiaa¹ uudelleen 6. joulukuuta 2017 ja antoi puheenjohtajavaltion tehtäväksi tiedottaa esittelijöille suullisesti käsittelyn etenemisestä neuvostossa, myös niiden seitsemän säännöksen osalta, joiden kohdalla yhteisymmärrykseen pääseminen vaikutti todennäköisimmältä². Tämä kokous pidettiin 12. joulukuuta 2017. Esittelijät korostivat, että EP odottaa yhä neuvoston vastausta.

7 + 2 -paketti

Puheenjohtajavaltio jatkoi asian käsittelyä työryhmässä edellä mainittujen seitsemän säännöksen sekä äänikynnystä koskevan 3 artiklan pohjalta³. Puheenjohtajavaltio esitteli työryhmän viimeisessä kokouksessa 9. maaliskuuta 2018 tarkistetun kompromissiehdotuksen, johon sisältyy kolmansissa maissa asuvien äänestäjien äänestämistä käsittelevä 9 a artikla⁴.

Kaikki jäljellä olleet varaukset poistettiin Coreperin kokouksessa 28. maaliskuuta 2018 lukuun ottamatta yhtä valtuuskuntaa, jonka äänikynnystä koskeva varaus jäi edelleen voimaan (ks. jäljempänä). Varaus pidettiin voimassa myös Coreperin kokouksessa 11. huhtikuuta 2018.

¹ 15241/17, WK 12583/2017 REV 2.

² 1 artiklan 1 kohta (perussopimuksen mukainen sanamuoto: Euroopan parlamentin jäsenet valitaan unionin kansalaisten edustajina), 3 a artikla (vähintään kolmen viikon määräaika ehdokkaiden asettamiselle), 3 e artiklan 1 kohta (Euroopan tason poliittisten puolueiden nimien tai logojen merkitseminen äänestyslipukkeisiin), 3 e artiklan 2 kohta (vaalimateriaalin lähettämistä koskevat säännöt), 4 a artikla (ennakkoäänestys, postiäänestys, sähköinen äänestys ja äänestys internetissä), 9 artiklan toinen kohta (seuraamukset kahteen kertaan äänestämisestä) ja 9 b artikla (yhteysviranomaisen nimeäminen sekä määräaika äänestäjiä ja ehdokkaita koskevien tietojen vaihtamiselle).

³ WK 1800/2018.

⁴ WK 1800/2018 REV 1.

3. AVOINNA OLEVA KYSYMYS (ÄÄNIKYNNYSTÄ KOSKEVA 3 ARTIKLA)

EP:n ehdotuksen 3 artiklan 2 kohta on keskeinen säännös, jolla otetaan käyttöön 3 prosentin vaalipiirikohtainen vähimmäisäänikynnys jäsenvaltioissa, joissa käytetään listajärjestelmää ja joissa on yli 26 paikan vaalipiirejä.

Puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä ehdotetaan 3 artiklan sanamuodon muuttamista siten, että artiklaa sovellettaisiin ainoastaan vaalipiireihin (myös jäsenvaltioihin, joissa on vain yksi vaalipiiri), joissa on yli 35 paikkaa, ja vähimmäisäänikynnys olisi 2 prosenttia.⁵ Lisäksi säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on sovellettava kyseistä äänikynnystä viimeistään vaalisäädöksen voimaantuloa seuraavien vaalien jälkeen pidettävissä vaaleissa. Tätä kompromissiehdotusta kannatettiin laajasti työryhmässä ja sittemmin Coreperissä. Yksi valtuuskunta ei kuitenkaan voinut periaatesyistä kannattaa äänikynnyksen asettamista.

4. EHDOTETUT TOIMET

Ottaen huomioon, että nykyiseen vaalisäädökseen tehtävät muutokset on hyväksyttävä jäsenvaltioiden valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti, että tarvittavat jäsenvaltioiden toimenpiteet on hyväksyttävä hyvissä ajoin ennen vuonna 2019 pidettäviä EP:n vaaleja ja että Venetsian komission vaaliasioista antamassa lausunnossa suositellaan pidättymistä äänestysjärjestelmien muuttamisesta juuri ennen (vuotta ennen) vaaleja, puheenjohtajavaltio katsoo, että neuvostolla on nyt on viimeinen tilaisuus päästä yksimielisesti poliittiseen yhteisymmärrykseen liitteessä esitetystä 7 + 2 -paketista. Olosuhteet huomioon ottaen ehdotetaan lisäksi, että EP:lle ilmoitetaan välittömästi paketista mahdollisesti saavutetusta poliittisesta yhteisymmärryksestä, jotta se voi ryhtyä tarvittaviin toimiin.

⁵ Erikokoisten vaalipiirien erilaista kohtelua voidaan perustella sillä, että kaikissa vaalijärjestelmissä on oma "luonnollinen äänikynnyksensä" ilman oikeudellisia toimenpiteitäkin. Jos luonnollinen äänikynnys on jo riittävän korkea, pirstoutuminen pystytään välttämään ilman, että pakollista äänikynnystä tarvitsisi asettaa erikseen. Luonnollinen äänikynnys vaihtelee vaalipiirin koon mukaan. Yleisesti hyväksytyn tilastollisen kaavan mukaan 35-paikkaisen vaalipiirin luonnollinen äänikynnys on 2,08 prosenttia. Vähimmäisäänikynnyksen laskemisella 2 prosenttiin pyritään sen vuoksi estämään perusteeton syrjintä, joka kohdistuisi tällaisiin (pienempiin) vaalipiireihin, joiden luonnollinen äänikynnys on 2,08–3 prosenttia ja joita pakollinen äänikynnys ei koskisi.

Tämän jälkeen kompromissiteksti siirretään asianmukaiseen oikeudelliseen muotoon hyväksyttäväksi säädökseksi, joka toimitetaan lingvistijuristien viimeistelyn jälkeen Coreperin hyväksyttäväksi jossakin sen tulevista kokouksista ja jonka pohjalta neuvosto tekee päätöksen Euroopan parlamentin hyväksynnän pyytämisestä.

5. PÄÄTELMÄ

Puheenjohtajavaltio katsoo, että tässä kompromissiehdotuksessa, joka on saatu aikaan viiden puheenjohtajakauden aikana käytyjen vaikeiden ja poliittisesti arkaluonteisten keskustelujen tuloksena, otetaan tasapainoisella tavalla huomioon ei näkemykset ja kansalliset edut.

Puheenjohtajavaltion näkemyksen mukaan pakettia on tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena, eikä siitä voida poistaa yksittäisiä osia.

Yleisten asioiden neuvostoa pyydetään näin ollen hyväksymään liitteessä esitetty teksti, jotta se voidaan toimittaa Euroopan parlamentille.

**Muutokset Euroopan parlamentin jäsenten valitsemisesta yleisillä, välittömällä vaaleilla
annettuun säädökseen**

1 artikla

1. Kussakin jäsenvaltiossa Euroopan parlamentin jäsenet valitaan unionin kansalaisten edustajina listojen tai siirtoäänestyksen perusteella suhteellista vaalitapaa noudattaen.
2. Jäsenvaltiot voivat sallia etusijäänestyksen itse määäämiensä menettelytapojen mukaisesti.
3. Vaalit ovat yleiset, välittömät, vapaat ja salaiset.

3 artikla

Jäsenvaltiot voivat asettaa vähimmäisäänikynnyksen paikkojen jakamista varten. Kynnys saa olla kansallisella tasolla enintään viisi prosenttia hyväksytyistä äänistä.

Jäsenvaltioissa, joissa käytetään listajärjestelmää, on asetettava vähimmäisäänikynnys paikkojen jakamista varten vaalipiireissä, joissa on enemmän kuin 35 paikkaa. Äänikynnyksen on oltava vähintään kaksi prosenttia ja enintään viisi prosenttia annetuista hyväksytyistä äänistä kyseisessä vaalipiirissä, mukaan lukien jäsenvaltiot, joissa on vain yksi vaalipiiri.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet toisessa kohdassa säädetyn veloitteen noudattamiseksi viimeistään tämän säädöksen voimaantuloa seuraavien Euroopan parlamentin vaalien jälkeen pidettävissä Euroopan parlamentin vaaleissa.

3 a artikla (uusi)

Jos kansallisissa säännöksissä säädetään ehdokkaaksi asettumisen määräajasta Euroopan parlamentin vaaleissa, määräajan on oltava vähintään kolme viikkoa ennen kunkin jäsenvaltion 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistamaa päivää, jona Euroopan parlamentin vaalit pidetään⁶.

3 e artikla (uusi)

1. Jäsenvaltiot voivat sallia, että äänestyslipukkeisiin merkitään sen Euroopan tason poliittisen puolueen nimi tai logo, jonka jäsen kyseinen kansallinen puolue tai yksittäinen ehdokas on.⁷

2. Sääntöjen, jotka koskevat viranomaisten Euroopan parlamentin vaalien äänestäjille lähettämää vaalimateriaalia⁸, on oltava vastaavanlaisia kuin niiden, joita sovelletaan kansallisiin vaaleihin, sanotun kuitenkin rajoittamatta keinoja, joilla materiaalia lähetetään, ja vaalien järjestämistä koskevien tiedotteiden lähettämistä.

4 a artikla (uusi)

Jäsenvaltiot voivat säätää mahdollisuudesta äänestää Euroopan parlamentin vaaliessa ennakoon, postitse, sähköisesti ja internetissä.

Siinä tapauksessa niiden on toteutettava riittävät toimenpiteet, joilla varmistetaan erityisesti tuloksen luotettavuus, vaalisalaisuus ja henkilötietojen suoja sovellettavan unionin lainsäädännön mukaisesti.⁹

⁶ Täydennetään seuraavalla johdanto-osan kappaleella, joka koskee myös 3 e artiklan 1 kohtaa: sekä katsoo seuraavaa:

(...) Vaaliprosessin läpinäkyvyydellä ja luotettavan tiedon saannilla on tärkeä merkitys eurooppalaisen poliittisen tietoisuuden lisäämiselle ja vakaan äänestysaktiivisuuden turvaamiselle. On suotavaa, että Euroopan unionin kansalaisille tiedotetaan hyvissä ajoin Euroopan parlamentin vaaleissa ehdolla olevista ehdokkaista ja kansallisten puolueiden jäsenyydestä Euroopan tason poliittisissa puolueissa.

⁷ Johdanto-osan kappaleen osalta ks. alaviite 6.

⁸ Täydennetään johdanto-osan kappaleella, jossa luetellaan esimerkkejä tällaisesta materiaalista (äänestyslipukkeet, luettelot puolueista, vaaliliitoista ja vaaleissa ehdolla olevista ehdokkaista).

⁹ Täydennetään seuraavalla johdanto-osan kappaleella:

sekä katsoo seuraavaa:

(...) Kannustaakseen äänestäjiä osallistumaan Euroopan parlamentin vaaleihin ja hyödyntääkseen täysin teknologian kehityksen tarjoamat mahdollisuudet jäsenvaltiot voivat säätää muun muassa ennakkoäänestyksen,

9 artikla

Euroopan parlamentin jäsenten vaaleissa kullakin äänestäjällä on ainoastaan yksi ääni.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kahteen kertaan äänestämisestä Euroopan parlamentin vaaleissa määrätään tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.

9 a artikla (uusi)

Jäsenvaltiot voivat kansallisten vaalimenettelyjensä mukaisesti toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, jotta niiden kolmansissa maissa asuvat kansalaiset voivat äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa.¹⁰

9 b artikla (uusi)

Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yhteysviranomainen, joka on vastuussa äänestäjiä ja ehdokkaita koskevien tietojen vaihdosta muiden jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten kanssa.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun viranomaisen on EU:n tietosuojanormien mukaisesti alettava toimittaa kyseisille vastaaville viranomaisille kuusi viikkoa ennen 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun äänestysajanjakson ensimmäistä päivää direktiivissä 93/109/EY tarkoitettuja tietoja unionin kansalaisista, jotka on merkitty vaaliluetteloon tai jotka ovat asettuneet ehdokkaaksi muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka kansalaisia he ovat, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden kansallisten säännösten soveltamista, jotka koskevat äänestäjien merkitsemistä vaaliluetteloon ja ehdokkaaksi asettumista.

postiäänestyksen, sähköisen äänestyksen ja internet-äänestyksen mahdollisuudesta, jos samalla varmistetaan erityisesti tuloksen luotettavuus, vaalisalaisuus ja henkilötietojen suoja sovellettavan unionin lainsäädännön mukaisesti.

¹⁰ Täydennetään seuraavilla johdanto-osan kappaleilla:

sekä katsoo seuraavaa:

(...) Unionin kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa erityisesti äänestämällä tai asettumalla ehdokkaaksi Euroopan parlamentin vaaleissa.

(...) Jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta niiden kolmansissa maissa asuvat kansalaiset voivat äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa.